

12.

McCANN A INÍ
proti SPOJENÉMU KRÁĽOVSTVU

rozsudok
Európskeho súdu pre ľudské práva
z 27. septembra 1995

(Na preklad sa použil
originálny rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva – 17/1994/464/545)

CHARAKTERISTIKA ŠŤAŽNOSTI

V roku 1988 Írska republikánska armáda (IRA) naplánovala bombový útok proti vojakom Spojeného kráľovstva umiestneným v Gibraltári. Na tento účel IRA vyslala do Gibraltáru troch teroristov, ktorých od vstupu na územie Gibraltáru sledovala gibraltárska polícia a špeciálna vojenská jednotka Spojeného kráľovstva. Na základe prijatých hypotéz sa na útok mala použiť na diaľku odpaľovaná bomba uložená v automobile, ktorý bol zaparkovaný na kritickom mieste. Rovnako sa predpokladalo, že teroristi budú ozbrojení a v prípade konfrontácie použijú násilie.

Pri zatýkaní vojaci špeciálnej jednotky všetkých troch teroristov z bezprostrednej blízkosti zastrelili. Ako sa ukázalo počas vyšetrovania, teroristi neboli ozbrojení, nemali pri sebe žiadne odpaľovacie zariadenie a v podozrivom odparkovanom automobile nebola nijaká výbušnina. Polícia odhalila veľké množstvo výbušnín a odpaľovacie zariadenia v inom automobile zaparkovanom v podzemnom parkovisku. Výbušnina nebola aktivizovaná, ale zastrelení teroristi mali pri sebe kľúče od tohto automobilu.

Súd sa v danom prípade zaoberal otázkou, či postup vojakov pri zatýkaní porušil článok 2 Dohovoru zaručujúci každému právo na život.

NAJVÝZNAMNEJŠIE PRÁVNE VETY

1. Text článku 2 Dohovoru ako celok demonštruje, že odsek 2 primárne nedefinuje prípady, kedy je povolené úmyselne zabiť osobu, ale opisuje situácie, kedy je povolené „použiť silu“, ktorej výsledkom môže byť ako nezamýšľaný výsledok zbavenie života. Avšak použitie sily nesmie byť väčšie než „absolútne nevyhnutné“ na dosiahnutie jedného z účelov uvedených v písmenách a), b) alebo c).
2. Použitie pojmu „absolútne nevyhnutný“ v článku 2 ods. 2 Dohovoru naznačuje, že sa musí použiť oveľa prísnejší a vynutiteľnejší test nevyhnutnosti, než sa bežne používa, keď sa určuje, či konanie štátu je „nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“ podľa ods. 2 článkov 8 a 11 Dohovoru. Použitá sila musí byť najmä striktne proporciálna k dosiahnutiu cieľov uvedených v článku 2 ods. 2 písm. a), b) a c).
3. Súd pri hodnotení článku 2 Dohovoru musí zbavenia života veľmi opatrne preskúmať, najmä ak sa použila úmyselná smrtiaca sila, berúc do úvahy nielen činy agentov štátu, ktorí skutočne používajú silu, ale aj všetky príslušné okolnosti vrátane takých záležitostí, ako je plánovanie a kontrola preskúmaných činov.
4. Použitie sily agentmi štátu v súlade s jedným z cieľov uvedených v článku 2 ods. 2 Dohovoru možno podľa tohto ustanovenia ospravedlniť, ak je založené na úprimnej viere, ktorá sa z rozumných dôvodov považuje za existujúcu v danom čase, ale ktorá sa potom ukáže chybná. Iné rozhodnutie by na štát a jeho personál vykonávajúci zákony uložilo pri výkone ich povinností nereálnu ťarchu, azda na škodu ich životov a životov iných.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

27 September 1995

CASE OF McCANN AND OTHERS

JUDGMENT

(abridged)

In the case of McCann and Others v. the United Kingdom,
The European Court of Human Rights, sitting, pursuant to Rule 51 of
Rules of Court A, as a Grand Chamber composed of the following judges:

Mr R. RYSSDAL, *President*,
Mr R. BERNHARDT,
Mr THÓR VILHJÁLMSSON,
Mr F. GÖLCÜKLÜ,
Mr C. RUSSO,
Mr A. SPIELMANN,
Mr N. VALTICOS,
Mrs E. PALM,
Mr R. PEKKANEN,
Mr J. M. MORENILLA,
Sir JOHN FREELAND,
Mr A.B. BAKA,
Mr M. A. LOPES ROCHA,
Mr G. MIFSUD BONNICI,
Mr J. MAKARCZYK,
Mr B. REPIK,
Mr P. JAMBREK,
Mr P. KURIS,
Mr U. LOHMUS,

and also of Mr H. PETZOLD, *Registrar*,

Having deliberated in private on 20 February and 5 September 1995,
Delivers the following judgment, which was adopted on the last-
mentioned date:

...

EURÓPSKY SÚD PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

27. septembra 1995

PRÍPAD McCANN A INÍ

ROZSUDOK

(krátené)

V prípade McCann a iní proti Spojenému kráľovstvu
Európsky súd pre ľudské práva, zasadajúc v súlade s pravidlom 51 Rokova-
cieho poriadku Súdu A vo veľkej komore zloženej z týchto sudcov:

R. RYSSDAL, *prezident*,
R. BERNHARDT,
THÓR VILHJÁLMSSON,
F. GÖLCÜKLÜ,
C. RUSSO,
A. SPIELMANN,
N. VALTICOS,
E. PALMOVÁ,
R. PEKKANEN,
J. M. MORENILLA,
Sir JOHN FREELAND,
A. B. BAKA,
M. A. LOPES ROCHA,
G. MIFSUD BONNICI,
J. MAKARCZYK,
B. REPIK,
P. JAMBREK,
P. KURIS,
U. LOHMUS,

ako aj H. PETZOLD, *registrátor*,

radiac sa na neverejnom zasadnutí 20. februára a 5. septembra 1995,
vynáša tento rozsudok, ktorý bol prijatý v posledne uvedenom dni:

...

AS TO THE FACTS

...

I. PARTICULAR CIRCUMSTANCES OF THE CASE

13. Before 4 March 1988, and probably from at least the beginning of the year, the United Kingdom, Spanish and Gibraltar authorities were aware that the Provisional IRA (Irish Republican Army – “IRA”) were planning a terrorist attack on Gibraltar. It appeared from the intelligence received and from observations made by the Gibraltar police that the target was to be the assembly area south of Ince’s Hall where the Royal Anglian Regiment usually assembled to carry out the changing of the guard every Tuesday at 11.00 hours.

14. Prior to 4 March 1988, an advisory group was formed to advise and assist Mr Joseph Canepa, the Gibraltar Commissioner of Police (“the Commissioner”). It consisted of Soldier F (senior military adviser and officer in the Special Air Service or “SAS”), Soldier E (SAS attack commander), Soldier G (bomb-disposal adviser), Mr Colombo (Acting Deputy Commissioner of Police), Detective Chief Inspector Ullger, attached to Special Branch, and Security Service officers...

A. Military rules of engagement

15. Soldier F and his group, including Soldier E and a number of other SAS soldiers, had arrived in Gibraltar prior to 4 March 1988. Preliminary briefings had been conducted by the Ministry of Defence in London. According to the military rules of engagement (entitled “Rules of Engagement for the Military Commander in Operation Flavius”) issued to Soldier F by the Ministry of Defence, the purpose of the military forces being in Gibraltar was to assist the Gibraltar police to arrest the IRA active service unit (“ASU”) should the police request such military intervention. The rules also instructed F to operate as directed by the Commissioner.

16. The rules also specified the circumstances in which the use of force by the soldiers would be permissible as follows:

“Use of force

4. You and your men will not use force unless requested to do so by the senior police officer(s) designated by the Gibraltar Police Commissioner; or unless it is necessary to do so in order to protect life. You and your men are not then to use more force than is necessary in order to protect life...

K FAKTOM

...

I. OSOBITNÉ OKOLNOSTI PRÍPADU

13. Pred 4. marcom 1988 a pravdepodobne už na začiatku tohto roka sa orgány Spojeného kráľovstva, Španielska a Gibraltáru dozvedeli, že dočasná IRA (Írska republikánska armáda – „IRA“) plánuje v Gibraltári teroristický útok. Zo spravodajskej služby a zo zistení gibraltárskej polície vyplývalo, že cieľom mala byť nástupná plocha južne od Ince’s Hall, kde kráľovský anglický regiment zvyčajne nastupoval, aby každý utorok o 11.00 hod. uskutočnil výmenu stráží.

14. Pred 4. marcom 1988 sa vytvorila poradná skupina na pomoc a poradenstvo Josephovi Canepovi, gibraltárskemu policajnému komisárovi („komisár“). Skupinu tvorili vojak F (starší vojenský poradca a dôstojník špeciálnej leteckej služby – „SAS“), vojak E (útočný veliteľ SAS), vojak G (poradca na používanie výbušnín), Colombo (výkonný zástupca policajného komisára), detektív hlavný inšpektor Ullger, pridelený k špeciálnemu odboru, a dôstojníci bezpečnostnej služby...

A. Vojenské pravidlá zásahu

15. Vojak F a jeho skupina vrátane vojaka E a ďalších vojakov SAS prišli do Gibraltáru pred 4. marcom 1988. Predbežné inštrukcie vykonalo ministerstvo obrany v Londýne. Podľa vojenských pravidiel zásahu (nazvaných „Pravidlá zásahu v operácii Flavius pre vojenského veliteľa“) vydaných ministerstvom obrany vojakovi F bolo účelom prítomnosti vojenských síl v Gibraltári pomôcť gibraltárskej polícii zatknúť aktívnu služobnú jednotku IRA („ASU“), ak polícia o takýto vojenský zásah požiada. Pravidlá rovnako ukladali vojakovi F konať tak, ako to nariadi komisár.

16. Pravidlá rovnako špecifikovali okolnosti, za ktorých bolo povolené, aby vojaci použili silu, a to takto:

„Použitie sily

4. Vy a Vaši muži nepoužijete silu, iba ak by o to požiadal starší policajný dôstojník (dôstojníci) určený gibraltárskym policajným komisárom; alebo iba ak by to bolo nevyhnutné na ochranu života. Vy a Vaši muži nepoužijú potom viac sily, než je nevyhnutné na ochranu života...

Opening fire

5. You and your men may only open fire against a person if you or they have reasonable grounds for believing that he/she is currently committing, or is about to commit, an action which is likely to endanger your or their lives, or the life of any other person, and if there is no other way to prevent this.

Firing without warning

6. You and your men may fire without warning if the giving of a warning or any delay in firing could lead to death or injury to you or them or any other person, or if the giving of a warning is clearly impracticable.

Warning before firing

7. If the circumstances in paragraph 6 do not apply, a warning is necessary before firing. The warning is to be as clear as possible and is to include a direction to surrender and a clear warning that fire will be opened if the direction is not obeyed."

B. Operational order of the Commissioner

17. The operational order of the Commissioner, which was drawn up on 5 March 1988, stated that it was suspected that a terrorist attack was planned in Gibraltar and that the target was highly probably the band and guard of the First Battalion of the Royal Anglian Regiment during a ceremonial changing of the guard at Ince's Hall on 8 March 1988. It stated that there were "indications that the method to be used is by means of explosives, probably using a car bomb". The intention of the operation was then stated to be

- " (a) to protect life;
- (b) to foil the attempt;
- (c) to arrest the offenders;
- (d) the securing and safe custody of the prisoners".

18. ...It was also stated that the suspects were to be arrested by using minimum force, that they were to be disarmed and that evidence was to be gathered for a court trial...

...

E. First sighting of the suspects in Spain on 4 March 1988

21. On 4 March 1988, there was a reported sighting of the ASU in Malaga in Spain. As the Commissioner was not sure how or when they would come to Gibraltar surveillance was mounted.

Začatie strelby

5. Vy a Vaši muži môžete začať strieľať proti osobe len vtedy, ak budete mať dostatočné dôvody domnievať sa, že osoba pácha alebo spácha skutok, ktorý môže ohroziť Vás alebo životy Vašich mužov, alebo život akejkoľvek osoby, a ak neexistuje iný spôsob, ako tomu zabrániť.

Strelba bez varovania

6. Vy a Vaši muži môžete strieľať bez varovania, ak by varovanie alebo zdržanie v strelbe mohlo viesť k smrti alebo k zraneniu Vás alebo Vašich mužov, alebo inej osoby alebo ak varovanie je zjavne neuskutočniteľné.

Varovanie pred strelbou

7. Pokiaľ nenastanú okolnosti uvedené v odseku 6, varovanie pred strelbou je nevyhnutné. Varovanie musí byť také zreteľné, ako je to len možné, a musí zabrániť pokyn vzdať sa a zreteľné varovanie, že sa začne strieľať, ak sa pokyn neuoslúchne."

B. Operačný príkaz komisára

17. Operačný príkaz komisára, ktorý bol vydaný 5. marca 1988, uvádzal, že je podozrenie, že sa plánuje teroristický útok v Gibraltári a že veľmi pravdepodobným cieľom bude skupina a stráž prvého bataliónu kráľovského anglického regimentu počas slávnostnej výmeny stráží v Ince's Hall 8. marca 1988. V príkaze sa uvádzalo, že existovali „náznamy, že použitou metódou majú byť výbušniny, pravdepodobne použitie bomby v aute“. Ako cieľ operácie sa potom uvádzalo

- „ a) chrániť život,
- b) zmariť pokus,
- c) zatknúť páchatelov,
- d) zabezpečiť a bezpečne uväzniť väzňov“.

18. ...Rovnako sa uvádzalo, že podozriví majú byť zatknutí s použitím minimálnej sily, že majú byť odzbrojení a že sa majú získať dôkazy pre súdny proces...

...

E. Prvé spozorovanie podozrivých v Španielsku 4. marca 1988

21. Dňa 4. marca 1988 bolo hlásené spozorovanie ASU v Malage v Španielsku. Keďže komisár si nebol istý, ako alebo kedy podozriví prídu do Gibraltáru, pripravilo sa sledovanie.

F. Operational briefing on 5 March 1988

22. At midnight between 5 and 6 March 1988, the Commissioner held a briefing which was attended by officers from the Security Services (including from the surveillance team Witnesses H, I, J, K, L, M and N), military personnel (including Soldiers A, B, C, D, E, F and G) and members of the Gibraltar police (Officers P, Q and R and Detective Chief Inspector Ullger, Head of Special Branch, and Detective Constable Viagas)...

23. The briefing... included inter alia the following assessments:

- a) the IRA intended to attack the changing of the guard ceremony in the assembly area outside Ince's Hall on the morning of Tuesday 8 March 1988;
- b) an ASU of three would be sent to carry out the attack, consisting of Daniel McCann, Sean Savage and a third member, later positively identified as Mairead Farrell. McCann had been previously convicted and sentenced to two years' imprisonment for possession of explosives. Farrell had previously been convicted and sentenced to fourteen years' imprisonment for causing explosions. She was known during her time in prison to have been the acknowledged leader of the IRA wing of prisoners. Savage was described as an expert bomb-maker. Photographs were shown of the three suspects;
- c) the three individuals were believed to be dangerous terrorists who would almost certainly be armed and who, if confronted by security forces, would be likely to use their weapons;
- d) the attack would be by way of a car bomb. It was believed that the bomb would be brought across the border in a vehicle and that it would remain hidden inside the vehicle;
- e) the possibility that a "blocking" car — i.e. a car not containing a bomb but parked in the assembly area in order to reserve a space for the car containing the bomb — would be used had been considered, but was thought unlikely.

...

1. Mode of detonation of bomb

24. Various methods of detonation of the bomb were mentioned at the briefing: by timing device, by RCIED (radio-controlled improvised explosive device) and by command wire. This last option which required placing a bomb connected to a detonator by a wire was discounted as impracticable in the circumstances. The use of a timer was, according to O, considered highly unlikely in light of the recent IRA explosion of a bomb by timer device at Enniskillen which had resulted in a high number of civilian casualties. Use of a remote-control device was considered to be far more likely since it was safer from the point of view of the terrorist who could get away

F. Operačná inštrukcia 5. marca 1988

22. O polnoci z 5. na 6. marca 1988 komisár viedol inštrukcia, na ktorej sa zúčastnili dôstojníci z bezpečnostných služieb (vrátane svedkov H, I, J, K, L, M a N zo sledovacieho tímu), vojenský personál (vrátane vojakov A, B, C, D, E, F a G) a členovia gibraltárskej polície (dôstojníci P, Q a R a detektív hlavný inšpektor Ullger, vedúci špeciálneho odboru, ako aj detektív Viagas)...

23. Inštrukcia... obsahovala medziiným tieto hodnotenia:

- a) IRA mieni zaútočiť na ceremoniál výmeny stráží na nástupnej ploche pred Ince's Hall v utorok ráno 8. marca 1988;
- b) na uskutočnenie útoku bola vyslaná trojčlenná akčná služobná jednotka pozostávajúca z Daniela McCanna, Seana Savagea a tretieho člena, neskôr pozitívne identifikovaného ako Mairead Farrellová. McCann bol v minulosti odsúdený a potrestaný na dva roky väzenia za držanie výbušnín. Farrellová bola v minulosti odsúdená a potrestaná na štrnásť rokov väzenia za explózie. Počas jej pobytu vo väzení bolo o nej známe, že sa stala uznávanou vodkyňou krídla väzňov IRA. Savage bol opísaný ako expert na výrobu bômb. Boli ukázané fotografie troch podozrivých;
- c) tri osoby sa považovali za nebezpečných teroristov, ktorí budú takmer naisto ozbrojení a ktorí, ak sa stretnú s bezpečnostnými silami, pravdepodobne použijú svoje zbrane;
- d) útok sa uskutoční bombou v aute. Usudzovalo sa, že bomba bude prevezená cez hranice v automobile a že zostane ukrytá vo vnútri automobilu;
- e) zvažovala sa možnosť, že sa použije „blokujúce“ auto, t. j. auto neobsahujúce bombu, ale parkujúce na nástupnej ploche, aby rezervovalo miesto pre auto obsahujúce bombu, ale posúdilo sa to ako nepravdepodobné.

...

1. Spôsob detonácie bomby

24. Na inštrukcii sa uviedli viaceré spôsoby detonácie bomby: časovým zariadením, RCIED (improvizovaným diaľkovo ovládaným výbušným zariadením) a ovládacím káblom. Táto posledná možnosť, ktorá vyžadovala umiestnenie bomby spojenej s detonátorom káblom, sa vylúčila ako neuskutočniteľná za daných okolností. Použitie časovača vojak O posúdilo ako veľmi nepravdepodobné vzhľadom na nedávnu explóziu bomby IRA prostredníctvom časového zariadenia v Enniskillene, ktorá mala za následok veľký počet zranených a mŕtvych civilistov. Použitie zariadenia na diaľkové ovládanie sa považovalo za oveľa pravdepodobnejšie, keďže bolo bezpečnej-

from the bomb before it exploded and was more controllable than a timer which once activated was virtually impossible to stop.

...

26. The military witnesses in contrast appear to have been convinced that it would certainly be a remote-control device. Soldier F made no mention of a timer but stated that they were briefed that it was to be a "button job", that is, radio-controlled so that the bomb could be detonated at the press of a button...

...

2. Possibility that the terrorists would detonate the bomb if confronted

28. Soldier O stated that it was considered that, if the means of detonation was by radio control, it was possible that the suspects might, if confronted, seek to detonate the device.

Soldier F also recalled that the assessment was that any one of the three could be carrying a device...

...

G. Events on 6 March 1988

1. Deployment of Soldiers A, B, C and D

32. ...Members of the surveillance teams were on duty in the streets of Gibraltar as were Soldiers A, B, C and D and members of the police force involved in the operation. Soldiers A, B, C and D were in civilian clothing and were each armed...

...

37. ...the military option had been refined down to the preferred option of arresting the suspects when they were on foot in the assembly area, to disarm them and then to defuse the bomb...

4. Sighting of Mr Savage

38. Detective Constable Viagas was on surveillance duty in a bank which had a view over the area in which the car driven in by the terrorists was expected to be parked. At about 12.30 hours, he heard a report over the surveillance net that a car had parked in a parking space in the assembly area under observation. A member of the Security Service commented that the driver had taken time to get out and fiddled with something between the seats. DC Viagas saw the man lock the car door and walk away towards

šie z pohľadu teroristu, ktorý sa mohol vzdialiť od bomby, skôr ako explodovala, a bolo aj kontrolovateľnejšie ako časovač, ktorý keď je aktivizovaný, prakticky nemožno zastaviť.

...

26. Vojenský svedkovia sa naopak zdali byť presvedčení, že to určite bude zariadenie na diaľkové ovládanie. Vojak F nespomenul časovač, ale uviedol, že mali inštrukciú, že to bude „tlačidlová práca“, t. j. na diaľku ovládaná, takže bombu možno odpáliť stlačením tlačidla...

...

2. Možnosť, že teroristi odpália bombu, ak budú napadnutí

28. Vojak O uviedol, že sa usudzovalo, ak spôsobom odpálenia bude diaľkové ovládanie, že je možné, že podozriví sa môžu pokúsiť odpáliť zariadenie, ak budú napadnutí.

Vojak F taktiež uviedol, že podľa odhadu mohol ktorýkoľvek z troch podozrivých niesť zariadenie...

...

B. Udalosti 6. marca 1988

1. Rozostavenie vojakov A, B, C a D

32. ...Členovia sledovacích tímov boli v službe v uliciach Gibraltáru, a to vojaci A, B, C a D a členovia policajných síl zúčastnených na operácii. Vojaci A, B, C a D boli v civilnom oblečení a každý bol ozbrojený...

...

37. ...vojenská možnosť (*t. j. zatknutie*) bola spracovaná na preferovanú alternatívu zatknutia podozrivých, keď budú prechádzať po nástupnej ploche, ich odzbrojenia a potom zneškodnenia bomby...

4. Spozorovanie Savagea

38. Detektív Viagas bol v sledovacej službe na vyvýšenine, z ktorej bol výhľad na plochu, na ktorej malo podľa očakávania zaparkovať auto riadené teroristami. Približne o 12.30 hod. počul správu v sledovacej sieti, že na nástupnej ploche, ktorá bola kontrolovaná, zaparkovalo v parkovacom priestore auto. Člen bezpečnostnej služby informoval, že vodičovi trvalo nejaký čas, kým vystúpil, a že s niečím narábala medzi sedadlami. Detektív Viagas videl muža, ako zamkol dvere auta a odišiel preč smerom k South-

the Southport Gate. One of the Security Service officers present consulted a colleague as to possible identification but neither was sure. A field officer was requested to confirm the identity. DC Viagas could not himself identify the man from his position.

39. Witness N of the Security Service team on surveillance in the car-park in the assembly area recalled that at 12.45 hours a white Renault car drove up and parked, the driver getting out after two to three minutes and walking away.

...Witness H, who was sent to verify his identification, saw the suspect... and recognised him as Savage without difficulty. Witness N also saw the suspect at the rear of John Mackintosh Hall and at 14.10 hours reported over the radio to the operations room that he identified him as Savage and also as the man who had earlier parked the car in the assembly area...

...

42. The suspect was followed for approximately an hour by Witness H who recalled that the suspect was using anti-surveillance techniques such as employing devious routes through the side streets. Witness N was also following him, for an estimated 45 minutes, and considered that he was alert and taking precautions...

5. Sighting of Mr McCann and Ms Farrell

43. Witness M who was leading the surveillance at the border stated that two suspects passed the frontier at about 14.30 hours though apparently they were initially not clearly identified. They were on foot and reportedly taking counter-surveillance measures (Farrell looking back frequently)...

...

6. Sighting of three suspects in the assembly area

45. At about 14.50 hours, it was reported to the operations room that the suspects McCann and Farrell had met with a second man identified as the suspect Savage and that the three were looking at a white Renault car in the car-park in the assembly area.

Witness H stated that the three suspects spent some considerable time staring across to where a car had been parked, as if, in his assessment, they were studying it to make sure it was absolutely right for the effect of the bomb...

...

47. The Commissioner asked for positive identification of the three suspects. Identification was confirmed by 15.25 hours when it was repor-

port Gate. Jeden z prítomných dôstojníkov bezpečnostnej služby sa radil s kolegom, pokiaľ išlo o možnú identifikáciu, ale ani jeden z nich si nebol istý. Preto požiadali dôstojníka v teréne, aby potvrdil totožnosť. Detektív Viagas nemohol sám identifikovať muža zo svojho stanovišťa.

39. Svedok N zo sledovacieho tímu bezpečnostnej služby na parkovisku na nástupnej ploche pripomenul, že o 12.45 hod. prišiel biely Renault a zaparkoval, vodič vystúpil po dvoch až troch minútach a odišiel preč.

...Svedok H, ktorého poslali, aby overil jeho identifikáciu, videl podozrivého... a spoznal ho bez ťažkostí ako Savagea. Svedok N taktiež videl podozrivého na konci John Mackintosh Hall a o 14.10 hod. vysielacskou nahlásil do operačnej miestnosti, že ho identifikoval ako Savagea a taktiež ako muža, ktorý predtým zaparkoval auto na nástupnej ploche...

...

42. Podozrivého sledoval približne jednu hodinu svedok H, ktorý pripomenul, že podozrivý používal protisledovacie metódy, ako používanie kľukatých trás bočnými ulicami. Svedok N ho rovnako sledoval približne 45 minút a bol toho názoru, že podozrivý bol ostražitý a zabezpečoval sa...

5. Spozorovanie McCanna a Farrellovej

43. Svedok M, ktorý viedol sledovanie na hranici, vyhlásil, že dvaja podozriví prekročili hranice približne o 14.30 hod., hoci spočiatku neboli jasne identifikovaní. Podozriví išli pešo a podľa hlásenia robili protisledovacie opatrenia (Farrellová sa často pozerala späť)...

...

6. Spozorovanie troch podozrivých na nástupnej ploche

45. Približne o 14.50 hod. bolo do operačnej miestnosti nahlásené, že podozriví McCann a Farrellová sa stretli s druhým mužom identifikovaným ako podozrivý Savage a že všetci traja sa pozerali na biely Renault na parkovisku na nástupnej ploche.

Svedok H uviedol, že traja podozriví strávili dosť času pozeraním na miesto, kde bolo zaparkované auto, ako keby ho — podľa jeho hodnotenia — študovali, aby sa ubezpečili, že je úplne vhodné na účinok bomby...

...

47. Komisar požiadala o pozitívnu identifikáciu troch podozrivých. Identifikácia bola potvrdená asi o 15.25 hod., keď bolo do operačnej miestnosti

ted to the operations room that the three suspects had returned to the assembly area and gone past looking at the car again. The three suspects continued north and away from the car...

7. Examination of the suspect car in the assembly area

48. After the three suspects' identities had been confirmed and they had moved away from the assembly area, Soldier G examined the suspect car. He conducted an examination from the exterior without touching the car. He described it as a newish-looking white Renault. He detected nothing untoward inside the car or anything visibly out of place or concealed under the seats... He returned to the operations room and reported to the Commissioner that he regarded the car as a "suspect car bomb". At the inquest, he explained that this was a term of art for a car parked in suspicious circumstances where there is every reason to believe that it is a car bomb and that it could not be said that it was not a car bomb.

...

54. After receiving the report from Soldier G and in view of the fact that the three suspects were continuing northwards leaving the car behind, the Commissioner decided that the three suspects should be arrested on suspicion of conspiracy to murder. At 15.40 hours, he signed a form requesting the military to intercept and apprehend the suspects...

55. The evidence at the inquest given by the soldiers and Police Officer R and DC Ullger was that the soldiers had practised arrest procedures on several occasions with the police before 6 March 1988. According to these rehearsals, the soldiers were to approach the suspects to within a close distance, cover the suspects with their pistols and shout "Stop. Police. Hands up." or words to that effect. They would then make the suspects lie on the ground with their arms away from their bodies until the police moved in to carry out a formal arrest...

...

57. ...Savage split away from suspects McCann and Farrell turning south towards the Landport tunnel. McCann and Farrell continued north up the right-hand pavement of Winston Churchill Avenue.

...

9. McCann and Farrell shootings

...

61. When Soldier A was approximately ten metres (though maybe closer) behind McCann on the inside of the pavement, McCann looked

hlásené, že traja podozriví sa vrátili na nástupnú plochu a prešli pozerajúc sa opäť na auto. Traja podozriví pokračovali smerom na sever a preč od auta...

7. Preskúmanie podozrivého auta na nástupnej ploche

48. Po tom, čo totožnosť troch podozrivých bola potvrdená a tí opustili nástupnú plochu, vojak G preskúmal podozrivé auto. Preskúmanie vykonával zvonka bez dotknutia sa auta. Opísal ho ako novovyzerajúci biely Renault. Nezistil nič nenáležité vnútri auta ani nič viditeľné z miesta alebo skryté pod sedadlami... Vrátil sa do operačnej miestnosti a nahlásil komisárovi, že auto považuje za „podozrivé auto s bombou“. Počas súdneho vyšetrovania vysvetlil, že išlo o voľný termín pre auto zaparkované za podozrivých okolností, keď je každý dôvod veriť, že ide o auto s bombou, a keď sa nemohlo povedať, že to nie je auto s bombou.

...

54. Po vypočutí správy od vojaka G a vzhľadom na skutočnosť, že traja podozriví pokračovali na sever, opúšťajúc auto, komisár rozhodol, že traja podozriví by mali byť zatknutí pre podozrenie z prípravy vraždy. O 15.40 hod. podpísal tlačivo požadujúce vojsko zadržať a zatknúť podozrivých...

55. Podľa výpovede vojakov, policajného dôstojníka R a detektíva Ullgera počas súdneho vyšetrovania vojaci trénovali zatýkacie postupy pri viacerých príležitostiach s políciou pred 6. marcom 1988. Podľa týchto skúšok sa mali vojaci priblížiť k podozrivým na krátku vzdialenosť, namieriť na nich svoje pistole a zakričať „Stojte! Polícia! Ruky hore!“ alebo podobné slová. Potom by donútili podozrivých ľahnúť si na zem s rukami od ich tiel, kým by neprišla polícia a nevykonala formálne zatknutie...

...

57. ...Savage sa oddelil od podozrivých McCanna a Farrellovej a zabočil južne k Landportskému tunelu. McCann a Farrellová pokračovali na sever po pravom chodníku Winston Churchill Avenue.

...

9. Zastrelenie McCanna a Farrellovej

...

61. Keď bol vojak A približne desať metrov (hoci možno bližšie) za McCannom na vnútornej strane chodníka, McCann sa pozrel dozadu cez

back over his left shoulder. McCann appeared to look directly at A and the smile left his face, as if he had a realisation of who A was and that he was a threat.

Soldier A drew his pistol, intending to shout a warning to stop at the same time, though he was uncertain if the words actually came out. McCann's hand moved suddenly and aggressively across the front of his body. A thought that he was going for the button to detonate the bomb and opened fire. He shot one round into McCann's back from a distance of three metres (though maybe it may have been closer). Out of the corner of his eye, A saw a movement by Farrell. Farrell had been walking on the left of McCann on the side of the pavement next to the road. A saw her make a half turn to the right towards McCann, grabbing for her handbag which was under her left arm. A thought that she was also going for a button and shot one round into her back. He did not disagree when it was put to him that the forensic evidence suggested that he may have shot from a distance of three feet. Then A turned back to McCann and shot him once more in the body and twice in the head. A was not aware of B opening fire as this was happening. He fired a total of five shots.

62. Soldier B was approaching directly behind Farrell on the road side of the pavement. He was watching her. When they were three to four metres away and closing, he saw in his peripheral vision that McCann turned his head to look over his shoulder. He heard what he presumed was a shout from A which he thought was the start of the arrest process. At almost the same instant, there was firing to his right. Simultaneously, Farrell made a sharp movement to her right, drawing the bag which she had under her left arm across her body. He could not see her hands or the bag and feared that she was going for the button. He opened fire on Farrell. He deemed that McCann was in a threatening position and was unable to see his hands and switched fire to McCann. Then he turned back to Farrell and continued firing until he was certain that she was no longer a threat, namely, her hands away from her body. He fired a total of seven shots.

63. Both soldiers denied that Farrell or McCann made any attempt to surrender with their hands up in the air or that they fired at the two suspects when they were lying on the ground. At the inquest, Soldier A stated expressly that his intention had been to kill McCann "to stop him becoming a threat and detonating that bomb".

...

11. The shooting of Savage

77. At the inquest the evidence of Soldiers C and D was to the following effect.

78. After the three suspects had split up at the junction, Soldier D cros-

svoje ľavé plece. McCann pozeral priamo na A a z tváre sa mu stratil úsmev, ako keby zistil, kto je A a že je hrozbou.

Vojak A vytiahol svoju pištoľ, zamýšľajúc súčasne zakričať výzvu na zastavenie, hoci si nebol istý, či naozaj tieto slová povedal. McCannova ruka sa pohla náhle a prudko cez prednú časť jeho tela. Vojak A si myslel, že McCann siaha na tlačidlo, aby odpálil bombu, a začal strieľať. Vystrelil raz do McCannovho chrbta zo vzdialenosti troch metrov (hoci to mohlo byť bližšie). V kútiku svojho oka videl pohyb Farrellovej. Tá išla vľavo od McCanna na strane chodníka od cesty. Vojak A ju videl, ako robí polovičný obrat doprava smerom k McCannovi, siahajúc na tašku, ktorú mala pod svojou ľavou rukou. Vojak A si myslel, že Farrellová rovnako siaha na tlačidlo, a raz vystrelil do jej chrbta. Nenamietal, keď mu uviedli, že súdny dôkaz naznačoval, že mohol strieľať zo vzdialenosti troch stôp. Potom sa A otočil k McCannovi a strelil ešte raz do jeho tela a dvakrát do hlavy. Vojak A si neuvedomoval, že B začal strieľať, keď k tomu došlo. Vystrelil celkovo päťkrát.

62. Vojak B prichádzal priamo k Farrellovej na strane chodníka od cesty. Pozoroval ju. Keď boli tri alebo štyri metre od seba a približovali sa, videl vo svojom periférnom videní, že McCann otočil hlavou, aby sa pozrel cez plece. Počul niečo, čo považoval za výkrik vojaka A a o čom si myslel, že ide o začiatok zatknutia. Takmer v tej istej chvíli nastala streľba napravo od neho. Farrellová súčasne urobila prudký pohyb doprava, ťahajúc tašku, ktorú mala pod ľavou rukou cez telo. Nevidel na jej ruky ani na tašku a obával sa, že siaha po tlačidlo. Začal na ňu strieľať. Domnieval sa, že McCann bol v hroziacej pozícii, a keďže nemohol vidieť na jeho ruky, začal na neho strieľať. Potom sa obrátil späť k Farrellovej a pokračoval v strieľaní, kým si nebol istý, že Farrellová už viac nepredstavuje hrozbu, najmä že mala ruky od tela. Celkovo vystrelil sedemkrát.

63. Obidvaja vojaci popreli, že by Farrellová alebo McCann urobili nejaký pokus vzdať sa so zdvihnutými rukami alebo že by strieľali na dvoch podozrivých, keď ležali na zemi. Počas súdneho vyšetrovania vojak A výslovne povedal, že jeho cieľom bolo zabiť McCanna, „aby mu zabránil stať sa hrozbou a odpáliť bombu“.

...

11. Zastrelenie Savagea

77. Z výpovedí vojakov C a D počas súdneho vyšetrovania vyplynulo toto.

78. Po tom, čo sa traja podozriví rozdelili na križovatke, vojak D prešiel

sed the road and followed Savage who was heading towards the Landport tunnel. Savage was wearing jeans, shirt and a jacket. Soldier C was briefly held up on the other side of the road by traffic on the busy road but was catching up as D closed in on Savage. D intended to arrest by getting slightly closer, drawing his pistol and shouting "Stop. Police. Hands up". When D was about three metres away, he felt that he needed to get closer because there were too many people about and there was a lady directly in line. Before D could get closer however, he heard gunfire to the rear. At the same time, C shouted "Stop". Savage spun round and his arm went down towards his right hand hip area. D believed that Savage was going for a detonator. He used one hand to push the lady out of line and opened fire from about two to three metres away. D fired nine rounds at rapid rate, initially aiming into the centre of Savage's body, with the last two at his head. Savage corkscrewed as he fell. D acknowledged that it was possible that Savage's head was inches away from the ground as he finished firing. He kept firing until Savage was motionless on the ground and his hands were away from his body.

79. ...C's intention was to move forward to make arrest when he heard shots to his left rear from the direction in which Farrell and McCann had headed. Savage spun round. C shouted "Stop" and drew his pistol. Savage moved his right arm down to the area of his jacket pocket and adopted a threatening and aggressive stance. C opened fire since he feared Savage was about to detonate the bomb. He saw something bulky in Savage's right hand pocket which he believed to be a detonator button. He was about five to six feet from Savage. He fired six times as Savage spiralled down, aiming at the mass of his body. One shot went into his neck and another into his head as he fell. C continued firing until he was sure that Savage had gone down and was no longer in a position to initiate a device.

80. At the inquest, both soldiers stated under cross-examination that once it became necessary to open fire they would continue shooting until the person was no longer a threat. C agreed that the best way to ensure this result was to kill. D stated that he was firing at Savage to kill him and that this was the way that all soldiers were trained. Both soldiers, however, denied that they had shot Savage while he was on the ground...

...

H. Police investigation following the shootings

...

98. Inside Farrell's handbag was found a key ring with two keys and a tag bearing a registration number MA9317AF. This information was passed at about 17.00 hours to the Spanish police who commenced a search for the car on the suspicion that it might contain explosives. During the night of 6 to 7 March, the Spanish police found a red Ford

cez cestu a sledoval Savagea, ktorý smeroval k Landportskému tunelu. Savage mal oblečené rifle, košeľu a sako. Vojaka C krátko zdržala na druhej strane cesty doprava na rušnej ulici, ale zachytil, ako sa D priblížil k Savageovi. Vojak D zamýšľal vykonať zatknutie tak, že sa trochu priblíži, vytiahne pištoľ a zakričí „Stojte! Polícia! Ruky hore!“. Keď bol D asi tri metre vzdialený, cítil, že sa potrebuje dostať bližšie, pretože naokolo bolo príliš veľa ľudí a priamo v smere bola jedna pani. Skôr ako sa mohol D dostať bližšie, počul na konci streľbu. V tom istom okamihu C zakričal „Stojte!“. Savage sa otočil a jeho ruka skĺzla dolu k pravému boku. D bol presvedčený, že Savage siahla po detonátore. Jednou rukou odstrčil paniu, ktorá bola v tom smere, a začal strieľať z približne dvoch alebo troch metrov. D vystrelil deväťkrát v rýchlom slede, mieriaca najskôr do stredu Savageovho tela a posledné dva výstrely do jeho hlavy. Savage sa zvrhol, ako padal. D pripustil možnosť, že Savageova hlava bola iba tesne nad zemou, keď dokončoval streľbu. Strieľal, kým Savage nebol nehybný na zemi a kým nemal ruky od tela.

79. ...Úmyslom C bolo ísť dopredu a vykonať zatknutie, keď počul výstrely odzadu zľava, zo smeru, kam smerovali Farrellová a McCann. Savage sa otočil. C zakričal „Stojte!“ a vytiahol pištoľ. Savage pohol pravou rukou dolu do oblasti vrečka na saku a zaujal tak ohrozujúcu a agresívnu pozíciu. C začal strieľať, keďže sa obával, že Savage ide odpáliť bombu. Videl niečo masívne v Savageovom pravom vrecku, o čom sa domnieval, že ide o odpalovacie tlačidlo. Bol približne päť alebo šesť stôp od Savagea. Vystrelil šesťkrát, ako sa stáčil dolu, mieriaca zväčša na jeho telo. Jeden výstrel išiel do jeho krku a ďalší, ako padal, do hlavy. C pokračoval v streľbe, kým si nebol istý, že Savage padol a už nie je schopný aktivizovať zariadenie.

80. Počas súdneho vyšetrovania obidvaja vojaci pri krížovom výsluchu uviedli, že len čo nastane nevyhnutnosť začať strieľať, pokračovali by v strieľaní, kým by osoba už nebola hrozbou. C súhlasil, že najlepším spôsobom, ako dosiahnuť tento výsledok, je zabiť. D uviedol, že strieľal na Savagea, aby ho zabil, a že to bol spôsob, ktorý trénujú všetci vojaci. Obidvaja vojaci však popreli, že by strieľali do Savagea, keď bol na zemi...

...

H. Policačné vyšetrovanie po zastrelení

...

98. Vnútri Farrellovej tašky sa našla kľúčenka s dvoma kľúčmi a prívěskom s registračným číslom MA9317AF. Táto informácia bola postúpená približne o 17.00 hod. španielskej polícii, ktorá začala hľadať auto pre podozrenie, že by mohlo obsahovať výbušniny. Počas noci zo 6. na 7. marca španielska polícia našla červený Ford Fiesta s takýmto registračným číslom

Fiesta with that registration number in La Linea. Inside the car were found keys for another car, registration number MA2732AJ, with a rental agreement indicating that the car had been rented at 10.00 hours on 6 March by Katharine Smith, the name on the passport carried in Farrell's handbag.

99. At about 18.00 hours on 8 March, a Ford Fiesta car with registration number MA2732AJ was discovered in a basement car-park in Marbella. It was opened by the Malaga bomb-disposal squad and found to contain an explosive device in the boot concealed in the spare-wheel compartment. The device consisted of five packages of Semtex explosive (altogether 64 kg) to which were attached four detonators and around which were packed 200 rounds of ammunition. There were two timers marked 10 hrs 45 mins and 11 hrs 15 mins respectively. The device was not primed or connected.

100. In the report compiled by the Spanish police on the device dated Madrid 27 March 1988, it was concluded that there was a double activating system to ensure explosion even if one of the timers failed; the explosive was hidden in the spare-wheel space to avoid detection on passing the Spanish/Gibraltarian customs; the quantity of explosive and use of cartridges as shrapnel indicated the terrorists were aiming for greatest effect; and that it was believed that the device was set to explode at the time of the military parade on 8 March 1988.

...

I. The Gibraltar inquest

103. An inquest by the Gibraltar Coroner into the killings was opened on 6 September 1988. The families of the deceased (which included the applicants) were represented, as were the SAS soldiers and the United Kingdom Government. The inquest was presided over by the Coroner, who sat with a jury chosen from the local population.

...

106. The inquest lasted until 30 September and during the nineteen days it sat, evidence was heard from seventy-nine witnesses, including the soldiers, police officers and surveillance personnel involved in the operation. Evidence was also heard from pathologists, forensic scientists and experts in relation to the detonation of explosive devices.

1. Pathologists' evidence at the inquest

...

108. Concerning Farrell, it was found that she had been shot three times in the back, from a distance of some three feet... She had five wounds to the head and neck. The facial injuries suggested that either the entire

v La Linee. Vnútri auta sa našli kľúče od ďalšieho auta, registračné číslo MA2732AJ a dohoda o požičaní auta preukazujúca, že auto požičala 6. marca o 10.00 hod. Katarína Smithová; pas s takýmto menom sa našiel vo Farrellovej taške.

99. Dňa 8. marca si o 18.00 hod. bolo v podzemnom parkovisku v Marbelle objavené auto Ford Fiesta s registračným číslom MA2732AJ. Auto otvorila malagská skupina pre nakladanie s výbušninami a zistila, že obsahuje výbušné zariadenie skryté v kufri v priestore pre náhradné koleso. Zariadenie pozostávalo z piatich balíčkov výbušniny Semtex (spolu 64 kg), ku ktorým boli pripojené štyri detonátory a okolo nich bolo uložených 200 kusov nábojov. Boli tam dva časovače nastavené na 10.45 hod. a na 11.15 hod. Zariadenie nebolo ani nabité, ani napojené.

100. V správe o výbušnom zariadení vypracovanej španielskou políciou v Madride 27. marca 1988 bol záver, že išlo o dvojité aktivačný systém zabezpečujúci explóziu, aj keby jeden z časovačov zlyhal; výbušnina bola skrytá v priestore pre náhradné koleso, aby nedošlo k jej odhaleniu pri prechode španielsko-gibraltárskej hranice; množstvo výbušniny a použitie nábojov ako šrapnela preukazovali, že teroristom išlo o čo najväčší účinok; existovalo presvedčenie, že zariadenie bolo nastavené, aby explodovalo v čase vojenskej prehliadky 8. marca 1988.

...

I. Súdne vyšetrovanie v Gibraltári

103. Gibraltársky koroner začal vyšetrovanie zabití 6. septembra 1988. Zúčastnili sa na ňom rodiny mŕtvych (ktoré zahŕňali sťažovateľov), ako aj vojaci SAS a vláda Spojeného kráľovstva. Súdnemu vyšetrovaniu predsedal koroner, ktorý zasadal s porotou zloženou z miestneho obyvateľstva.

...

106. Súdne vyšetrovanie trvalo do 30. septembra a počas jeho 19 dní bolo vypočutých 79 svedkov vrátane vojakov, policajných dôstojníkov a sledovacieho personálu zúčastneného na operácii. Rovnako boli vypočutí patológovia, súdni znalci a experti na odpaľovanie výbušných zariadení.

1. Výpovede patológov na súdnom vyšetrovaní

...

108. Pokiaľ išlo o Farrellovú, zistilo sa, že bola strelená trikrát do chrbta zo vzdialenosti asi troch stôp... Mala päť zásahov v hlave a krku. Zranenia na tvári naznačovali, že buď celé telo, alebo prinajmenšom horná časť tela

body or at least the upper part of the body was turned towards the shooter. A reasonable scenario consistent with the wounds was that she received the shots to the face while facing the shooter, then fell away and received the shots to the back... the upward trajectory of the bullets that hit Farrell indicated that she was going down or was down when she received them. Altogether she had been shot eight times.

109. Concerning McCann, he had been shot in the back twice and had three wounds in the head. The wound on the top of the head suggested that the chest wounds came before the head wound and that he was down or very far down when it was inflicted. The shots to the body were at about a 45-degree angle. He had been hit by five bullets.

110. Concerning Savage, he had been hit by sixteen bullets... it would be reasonable to suppose from the strike marks on the pavement that bullets were fired into Savage's head as he lay on the ground...

...

3. Evidence relating to detonation devices

112. Issues arose at the inquest as to whether, even if the three suspects had been carrying remote-control devices, they would have been able to detonate the suspected bomb which was approximately 1.4 km from the place where they were shot. Also it was questioned whether the soldiers could reasonably have expected that the applicants could have concealed the devices on their persons without it being apparent and whether in fact the device could have been detonated by pressing only one button.

113. Mr Feraday gave evidence for the Crown. He was a forensic scientist employed at Explosives Forensic Laboratory at Royal Armament Research and Development Establishment, with thirty-three years experience of explosives. He produced an ICOM IC2 transmitter, as an example of a device used in Northern Ireland, which was the size of a standard commercial walkie-talkie. It was also produced in evidence by the Government to both the Commission and Court in the Strasbourg proceedings.

While referring to the factors which could affect the range (for example, terrain, weather conditions) Mr Feraday stated that the equipment could, in optimum conditions, operate up to a thirty-mile range. In his opinion, the aerial on the suspect car could have received a signal though its efficiency would have been fairly poor as it was not the right length for the frequency. He considered that one would have to assume that from the distance of about a mile a bomb could be detonated by remote control using that aerial.

114. The applicants called Dr Scott, who held a masters degree and doctorate in engineering and was a licensed radio operator. He had been involved in two IRA trials in England. He had conducted tests with similar

bola obrátená smerom k strelcovi. Primeraným scenárom zhodným so strelnými ranami bolo, že Farrellovú strely zasiahli do tváre, keď sa pozerala na strelca, potom spadla a zasiahli ju do chrbta... stúpajúca strelná dráha guľiek, ktoré zasiahli Farrellovú, naznačovala, že Farrellová padala alebo už ležala na zemi, keď ju zasiahli. Spolu bola zasiahnutá osemkrát.

109. Pokiaľ ide o McCanna, dvakrát bol zasiahnutý do chrbta a mal tri strelné rany v hlave. Rana na temene hlavy naznačovala, že k zraneniam na hrudi došlo pred zraneniami hlavy a že McCann bol na zemi alebo takmer na zemi, keď bol zasiahnutý. Strely vnikli do tela približne v 45-stupňovom uhle. Zasiahlo ho päť striel.

110. Pokiaľ ide o Savagea, zasiahlo ho 16 striel... bolo by odôvodnené predpokladať zo stôp na chodníku, že strely boli vystrelené do Savageovej hlavy, keď ležal na zemi...

...

3. Dôkazy týkajúce sa výbušných zariadení

112. Počas súdneho vyšetrovania vznikli otázky, či by podozriví, a to aj keby všetci traja niesli zariadenia na diaľkové ovládanie, boli schopní odpáliť podozrivú bombu, ktorá sa nachádzala približne 1,4 km od miesta, kde boli zastrelení. Rovnako sa spochybňovalo, či vojaci mali dôvod očakávať, že sťažovatelia by mohli ukryť zariadenia u seba bez toho, aby to bolo viditeľné, a či možno zariadenie naozaj odpáliť stlačením len jedného tlačidla.

113. Feraday svedčil v prospech Spojeného kráľovstva. Bol forenzným vedcom zamestnaným vo forenznom laboratóriu pre výbušniny v kráľovskom zbrojárskom výskumnom a vývojovom zariadení s 33-ročnou praxou s výbušninami. Predložil vysielac ICOM IC2 ako príklad zariadenia používaného v Severnom Írsku, ktorý mal veľkosť štandardného komerčného prenosného prehrávača. Vysielac predložila ako dôkaz aj vláda pred Komisiou a Súdom v štrasburskom konaní.

Odkazujúc na faktory, ktoré mohli ovplyvniť rozsah (napr. terén, poveternostné podmienky), Feraday uviedol, že zariadenie môže za optimálnych podmienok operovať v rozsahu do 30 míľ. Podľa jeho názoru anténa na podozrivom aute mohla zachytiť signál, hoci jej účinnosť bola veľmi slabá, keďže nemala správnu dĺžku na frekvenciu. Domnieval sa, že možno predpokladať, že zo vzdialenosti približne jednej míle by mohla byť bomba odpálená diaľkovým ovládaním za použitia tejto antény.

114. Sťažovatelia predvolali Dr. Shotta, ktorý bol magistrom a mal doktorát v inžinierstve a ktorý bol držiteľom licencie rádiooperátora. Bol prizvaný na dva súdne procesy s IRA v Anglicku. Vykonával testy s podobnými

receivers along the route taken by the three suspects. He referred to the fact that there was rising ground between the sites of the shootings and the assembly area as well as a thick wall and a considerable number of buildings... he stated that in his professional opinion the purported receiver could not have been detonated by a transmitter in the circumstances of the case. He also stated that the bomb could have been neutralised by removing the car aerial and that such a manoeuvre would not have destabilised the explosive device.

...

121. The jury returned verdicts of lawful killing by a majority of nine to two.

...

PROCEEDINGS BEFORE THE COMMISSION

141. The applicants lodged their application (no. 18984/91) with the Commission on 14 August 1991. They complained that the killings of Daniel McCann, Mairead Farrell and Sean Savage by members of the SAS (Special Air Service) constituted a violation of Article 2 of the Convention.

142. On 3 September 1993 the Commission declared the applicants' complaint admissible.

In its report of 4 March 1994 (Article 31), it expressed the opinion that there had been no violation of Article 2 (eleven votes to six)...

...

AS TO THE LAW

I. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 2 OF THE CONVENTION

145. The applicants alleged that the killing of Mr McCann, Ms Farrell and Mr Savage by members of the security forces constituted a violation of Article 2 of the Convention which reads:

"1. Everyone's right to life shall be protected by law. No one shall be deprived of his life intentionally save in the execution of a sentence of a court following his conviction of a crime for which this penalty is provided by law.

2. Deprivation of life shall not be regarded as inflicted in contravention of this

prijímačmi na trase, ktorú prešli traja podozriví. Poukazoval na skutočnosť, že medzi miestami streľby a nástupnou plochou sa terén zdvíhal, ako aj na hrubú stenu a veľké množstvo budov... vyhlásil, že podľa jeho profesionálneho názoru zacielený prijímač nemohol byť detonovaný vysielacom za okolností existujúcich v tomto prípade. Rovnako vyhlásil, že bomba mohla byť neutralizovaná odstránením antény z auta a že takýto manéver by nedeštabilizoval výbušné zariadenie.

...

121. Porota väčšinou hlasov, deviatich ku trom, prijala verdikty zákonného zabitia.

...

KONANIE PRED KOMISIOU

141. Sťažovatelia podali svoju sťažnosť (č. 18984/91) na Komisiu 14. augusta 1991. Sťažovali sa, že zabitie Daniela McCanna, Mairead Farrellovej a Seana Savagea členmi SAS (špeciálna letecká služba) zakladalo porušenie článku 2 Dohovoru.

142. Dňa 3. septembra 1993 Komisia vyhlásila sťažnosť sťažovateľov za prijateľnú.

Vo svojej správe zo 4. marca 1994 (článok 31) vyjadrila názor, že nebol porušený článok 2 (jedenástimi hlasmi k šiestim)...

...

K PRÁVU

I. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 2 DOHOVORU

145. Sťažovatelia tvrdili, že zabitie McCanna, Farrellovej a Savagea členmi bezpečnostných síl zakladalo porušenie článku 2 Dohovoru, v ktorom sa uvádza:

„1. Právo každého na život je chránené zákonom. Nikoho nemožno úmyselne zbaviť života okrem výkonu rozsudku súdu nasledujúceho po odsúdení osoby za trestný čin, pre ktorý zákon takýto trest stanovuje.

2. Zbavenie života sa nebude považovať za spôsobené v rozpore s týmto

Article when it results from the use of force which is no more than absolutely necessary:

- (a) *in defence of any person from unlawful violence;*
- (b) *in order to effect a lawful arrest or to prevent the escape of a person lawfully detained;*
- (c) *in action lawfully taken for the purpose of quelling a riot or insurrection.”*

A. Interpretation of Article 2

1. General approach

146. The Court’s approach to the interpretation of Article 2 must be guided by the fact that the object and purpose of the Convention as an instrument for the protection of individual human beings requires that its provisions be interpreted and applied so as to make its safeguards practical and effective (see, inter alia, the *Soering v. the United Kingdom* judgment of 7 July 1989, Series A no. 161, p. 34, para. 87, and the *Loizidou v. Turkey* (Preliminary Objections) judgment of 23 March 1995, Series A no. 310, p. 27, para. 72).

147. It must also be borne in mind that, as a provision which not only safeguards the right to life but sets out the circumstances when the deprivation of life may be justified, Article 2 ranks as one of the most fundamental provisions in the Convention – indeed one which, in peacetime, admits of no derogation under Article 15. Together with Article 3 of the Convention, it also enshrines one of the basic values of the democratic societies making up the Council of Europe (see the above-mentioned *Soering* judgment, p. 34, para. 88). As such, its provisions must be strictly construed.

148. The Court considers that the exceptions delineated in paragraph 2 indicate that this provision extends to, but is not concerned exclusively with, intentional killing. As the Commission has pointed out, the text of Article 2, read as a whole, demonstrates that paragraph 2 does not primarily define instances where it is permitted intentionally to kill an individual, but describes the situations where it is permitted to “use force” which may result, as an unintended outcome, in the deprivation of life. The use of force, however, must be no more than “absolutely necessary” for the achievement of one of the purposes set out in sub-paragraphs (a), (b) or (c) (see application no. 1044/82, *Stewart v. the United Kingdom*, 10 July 1984, Decisions and Reports 39, pp. 169–71).

149. In this respect the use of the term “absolutely necessary” in Article 2 para. 2 indicates that a stricter and more compelling test of necessity must be employed from that normally applicable when determining whether State action is “necessary in a democratic society” under paragraph 2

článkom, ak bude vyplývať z použitia sily, ktoré nie je viac než úplne nevyhnutné, pri

- a) *obrane každej osoby proti nezákonnému násiliu,*
- b) *vykonávaní zákonného zatknutia alebo zabránení úteku osoby zákonne zadržanej,*
- c) *zákonne uskutočnenej akcii na účely potlačenia nepokojov alebo vzbury.“*

A. Výklad článku 2

1. Všeobecný prístup

146. Prístup Súdu k výkladu článku 2 musí byť vedený skutočnosťou, že cieľ a účel Dohovoru ako nástroja na ochranu individuálnych ľudských bytostí vyžadujú, aby sa jeho ustanovenia vykladali a aplikovali tak, aby jeho záruky boli praktické a efektívne (pozri medziiným rozsudok vo veci *Soering v. Spojené kráľovstvo* zo 7. júla 1989, Séria A, č. 161, str. 34, ods. 87, a rozsudok vo veci *Loizidou v. Turecko* (predbežné námietky) z 23. marca 1995, Séria A, č. 310, str. 27, ods. 72).

147. Rovnako treba mať na pamäti, že článok 2 ako ustanovenie, ktoré nielen zaručuje právo na život, ale stanovuje aj okolnosti, za ktorých zbavenie života môže byť ospravedlniteľné, sa považuje za jedno z najzákladnejších ustanovení Dohovoru – naozaj ustanovenie, ktoré v čase mieru nepripúšťa žiadnu derogáciu podľa článku 15. Spolu s článkom 3 Dohovoru zachováva aj jednu zo základných hodnôt demokratických spoločností tvoriacich Radu Európy (pozri uvedený rozsudok vo veci *Soering*, str. 34, ods. 88). Keďže článok 2 je taký, jeho ustanovenia sa musia striktne vykladať.

148. Súd je toho názoru, že výnimky vypočítané v odseku 2 naznačujú, že toto ustanovenie sa rozširuje na úmyselné zabitie, ale neposudzuje sa výlučne len v súvislosti s ním. Ako Komisia zdôraznila, text článku 2 čítaný ako celok demonštruje, že odsek 2 primárne nedefinuje prípady, keď je povolené úmyselne zabiť osobu, ale opisuje situácie, keď je povolené „použiť silu“, ktorej výsledkom môže byť ako nezamýšľaný výsledok zbavenie života. Avšak použitie sily nesmie byť väčšie než „absolútne nevyhnutné“ na dosiahnutie jedného z účelov uvedených v písmenách a), b) alebo c) (pozri sťažnosť č. 1044/82, *Stewart v. Spojené kráľovstvo* z 10. júla 1984, Rozhodnutia a správy č. 39, str. 169–171).

149. V tejto súvislosti použitie pojmu „absolútne nevyhnutný“ v článku 2 ods. 2 naznačuje, že sa musí použiť oveľa prísnejší a vynutiteľnejší test nevyhnutnosti, než sa bežne používa, keď sa určuje, či konanie štátu je „nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“ podľa ods. 2 článkov 8 a 11 Doho-

of Articles 8 to 11 of the Convention. In particular, the force used must be strictly proportionate to the achievement of the aims set out in sub-paragraphs 2 (a), (b) and (c) of Article 2.

150. In keeping with the importance of this provision in a democratic society, the Court must, in making its assessment, subject deprivations of life to the most careful scrutiny, particularly where deliberate lethal force is used, taking into consideration not only the actions of the agents of the State who actually administer the force but also all the surrounding circumstances including such matters as the planning and control of the actions under examination.

...

b) The Court's assessment

(1) Preliminary considerations

192. In carrying out its examination under Article 2 of the Convention, the Court must bear in mind that the information that the United Kingdom authorities received that there would be a terrorist attack in Gibraltar presented them with a fundamental dilemma. On the one hand, they were required to have regard to their duty to protect the lives of the people in Gibraltar including their own military personnel and, on the other, to have minimum resort to the use of lethal force against those suspected of posing this threat in the light of the obligations flowing from both domestic and international law.

193. Several other factors must also be taken into consideration.

In the first place, the authorities were confronted by an active service unit of the IRA composed of persons who had been convicted of bombing offences and a known explosives expert. The IRA, judged by its actions in the past, had demonstrated a disregard for human life, including that of its own members.

Secondly, the authorities had had prior warning of the impending terrorist action and thus had ample opportunity to plan their reaction and, in co-ordination with the local Gibraltar authorities, to take measures to foil the attack and arrest the suspects. Inevitably, however, the security authorities could not have been in possession of the full facts and were obliged to formulate their policies on the basis of incomplete hypotheses.

194. Against this background, in determining whether the force used was compatible with Article 2, the Court must carefully scrutinise, as noted above, not only whether the force used by the soldiers was strictly proportionate to the aim of protecting persons against unlawful violence but also whether the anti-terrorist operation was planned and controlled by the authorities so as to minimise, to the greatest extent possible, recourse to lethal force. The Court will consider each of these points in turn.

voru. Použitá sila musí byť najmä striktne proporciálna k dosiahnutiu cieľov uvedených v článku 2 ods. 2 písm. a), b) a c).

150. Dodržiujúc dôležitosť tohto ustanovenia v demokratickej spoločnosti musí Súd, pri jeho hodnotení, zbavenia života veľmi opatrne preskúmať, najmä ak sa použila úmyselná smrtiaca sila, berúc do úvahy nielen činy agentov štátu, ktorí skutočne používajú silu, ale aj všetky príslušné okolnosti vrátane takých záležitostí, ako je plánovanie a kontrola preskúmaných činov.

...

b) Hodnotenie Súdu

(1) Predbežné úvahy

192. Pri preskúmaní podľa článku 2 Dohovoru musí Súd brať do úvahy, že informácia, ktorú orgány Spojeného kráľovstva získali, že dôjde k teroristickému útoku v Gibraltári, ich postavila pred základnú dilemu. Na jednej strane sa od nich požadovalo brať do úvahy povinnosť chrániť životy ľudí v Gibraltári vrátane životov ich vlastného vojenského personálu a na druhej strane, aby sa minimálne uchýlili k použitiu smrtiacej sily proti tým, ktorí sú podozriví zo spôsobenia takejto hrozby vo svetle záväzkov vyplývajúcich ako z vnútroštátneho, tak i medzinárodného práva.

193. Musia sa vziať do úvahy aj ďalšie faktory.

Po prvé, orgány boli konfrontované aktívnou služobnou jednotkou ASU zloženou z osôb, ktoré boli odsúdené za bombové trestné činy a ktoré boli známe ako experti na výbušniny. IRA, posudzovaná podľa jej činov v minulosti, demonštrovala neúctu k ľudskému životu vrátane ľudského života jej vlastných členov.

Po druhé, orgány boli vopred upozornené na hroziacu teroristickú činnosť, a tak mali dostatočný čas naplánovať svoju reakciu a v spolupráci s miestnymi gibraltárskymi orgánmi prijať opatrenia na zmarenie útoku a zatknutie podozrivých. Bezpečnostné orgány však, prirodzene, nemohli mať k dispozícii všetky fakty a boli nútené formulovať svoje postoje na základe nekompletných hypotéz.

194. Za týchto okolností musí Súd pri určovaní, či použitá sila bola zlučiteľná s článkom 2, opatrne skúmať, ako bolo uvedené vyššie, nielen to, či sila použitá vojakmi bola striktne proporciálna k cieľu ochrániť osoby pred nezákonným násilím, ale aj to, či orgány plánovali a kontrolovali antiteroristickú operáciu tak, aby sa minimalizovalo v čo najväčšej možnej miere použitie smrtiacej sily. Súd bude posudzovať postupne každý z týchto bodov.

(2) Actions of the soldiers

195. It is recalled that the soldiers who carried out the shooting (A, B, C and D) were informed by their superiors, in essence, that there was a car bomb in place which could be detonated by any of the three suspects by means of a radio-control device which might have been concealed on their persons; that the device could be activated by pressing a button; that they would be likely to detonate the bomb if challenged, thereby causing heavy loss of life and serious injuries, and were also likely to be armed and to resist arrest (see paragraphs 23, 24-27, and 28-31 above).

196. As regards the shooting of Mr McCann and Ms Farrell, the Court recalls the Commission's finding that they were shot at close range after making what appeared to Soldiers A and B to be threatening movements with their hands as if they were going to detonate the bomb (see paragraph 132 above). The evidence indicated that they were shot as they fell to the ground but not as they lay on the ground (see paragraphs 59-67 above). Four witnesses recalled hearing a warning shout (see paragraph 75 above). Officer P corroborated the soldiers' evidence as to the hand movements (see paragraph 76 above). Officer Q and Police Constable Parody also confirmed that Ms Farrell had made a sudden, suspicious move towards her handbag (*ibid.*).

197. As regards the shooting of Mr Savage, the evidence revealed that there was only a matter of seconds between the shooting at the Shell garage (McCann and Farrell) and the shooting at Landport tunnel (Savage). The Commission found that it was unlikely that Soldiers C and D witnessed the first shooting before pursuing Mr Savage who had turned around after being alerted by either the police siren or the shooting (see paragraph 132 above).

Soldier C opened fire because Mr Savage moved his right arm to the area of his jacket pocket, thereby giving rise to the fear that he was about to detonate the bomb. In addition, Soldier C had seen something bulky in his pocket which he believed to be a detonating transmitter. Soldier D also opened fire believing that the suspect was trying to detonate the supposed bomb. The soldiers' version of events was corroborated in some respects by Witnesses H and J, who saw Mr Savage spin round to face the soldiers in apparent response to the police siren or the first shooting (see paragraphs 83 and 85 above).

The Commission found that Mr Savage was shot at close range until he hit the ground and probably in the instant as or after he had hit the ground (see paragraph 132 above). This conclusion was supported by the pathologists' evidence at the inquest (see paragraph 110 above).

198. It was subsequently discovered that the suspects were unarmed, that they did not have a detonator device on their persons and that there was no bomb in the car (see paragraphs 93 and 96 above).

(2) Konanie vojakov

195. Pripomína sa, že vojakov, ktorí uskutočnili zastrelenie (A, B, C a D), ich nadriadení v podstate informovali, že na mieste je auto s bombou, ktorú mohol odpáliť ktorýkoľvek z troch podozrivých zariadením na diaľkové ovládanie, ktoré mohli mať u seba skryté; že zariadenie mohlo byť aktivované stlačením tlačidla; že podozriví pravdepodobne odpália bombu, ak budú napadnutí, a tak spôsobia ťažké straty na životoch a vážne zranenia, že sú tiež pravdepodobne ozbrojení a že pri zatýkaní budú klásť odpor (pozri odseky 23, 24 až 27 a 28 až 31).

196. Pokiaľ ide o zastrelenie McCanna a Farrellovej, Súd pripomína záver Komisie, že boli zastrelení z blízkej vzdialenosti po tom, čo urobili pohyby rukami, ako keby išli odpáliť bombu, čo sa zdalo byť vojakom A a B ohrozujúce (pozri odsek 132). Dôkazy naznačujú, že boli zastrelení, keď padali k zemi, ale nie, keď ležali na zemi (pozri odseky 59-67). Štyria svedkovia pripomenuli, že počuli varujúci výkrik (pozri odsek 75). Dôstojník P potvrdil výpovede vojakov, pokiaľ ide o pohyby s rukami (pozri odsek 76). Dôstojník Q a policajt Parody rovnako potvrdili, že Farrellová urobila náhly podozrivý pohyb smerom k svojej taške (*ibid.*).

197. Pokiaľ ide o zastrelenie Savagea, dôkazy ukázali, že išlo iba o záležitosť sekúnd medzi strieľaním pri garážach Shell (McCann a Farrellová) a strieľaním v Landportskom tuneli (Savage). Komisia zistila, že bolo nepravdepodobné, že vojaci C a D videli prvé strieľanie pred prenasledovaním Savagea, ktorý sa obrátil po tom, čo bol vyrušený buď policajnou sirénou, alebo strieľaním (pozri odsek 132).

Vojak C začal strieľať, pretože Savage prešiel pravou rukou do oblasti vrecka na svojom saku, čím vyvolal obavu, že ide odpáliť bombu. Vojak C navyše videl niečo objemné v jeho vrecku, o čom sa domnieval, že ide o odpaľovací vysieláč. Vojak D takisto začal strieľať v presvedčení, že podozrivý sa snaží odpáliť predpokladanú bombu. Verziu udalostí, ako ju uviedli vojaci, v určitých smeroch podporili svedkovia H a J, ktorí videli, ako sa Savage obrátil tvárou k vojakom pri zjavnom reagovaní na policajnú sirénu alebo na prvé strieľanie (pozri odseky 83 a 85).

Komisia zistila, že Savage bol zastrelený z blízkej vzdialenosti, kým dopadol na zem, a pravdepodobne súčasne alebo po tom, čo dopadol na zem (pozri odsek 132). Tento záver podporili výpovede patológov počas súdneho vyšetrovania (pozri odsek 110).

198. Ďalej sa zistilo, že podozriví neboli ozbrojení, že nemali pri sebe odpaľovacie zariadenie a že v aute nebola bomba (pozri odseky 93 a 96).

199. All four soldiers admitted that they shot to kill. They considered that it was necessary to continue to fire at the suspects until they were rendered physically incapable of detonating a device (see paragraphs 61, 63, 80 and 120 above). According to the pathologists' evidence Ms Farrell was hit by eight bullets, Mr McCann by five and Mr Savage by sixteen (see paragraphs 108–10 above).

200. The Court accepts that the soldiers honestly believed, in the light of the information that they had been given, as set out above, that it was necessary to shoot the suspects in order to prevent them from detonating a bomb and causing serious loss of life (see paragraph 195 above). The actions which they took, in obedience to superior orders, were thus perceived by them as absolutely necessary in order to safeguard innocent lives.

It considers that the use of force by agents of the State in pursuit of one of the aims delineated in paragraph 2 of Article 2 of the Convention may be justified under this provision where it is based on an honest belief which is perceived, for good reasons, to be valid at the time but which subsequently turns out to be mistaken. To hold otherwise would be to impose an unrealistic burden on the State and its law-enforcement personnel in the execution of their duty, perhaps to the detriment of their lives and those of others.

It follows that, having regard to the dilemma confronting the authorities in the circumstances of the case, the actions of the soldiers do not, in themselves, give rise to a violation of this provision.

201. The question arises, however, whether the anti-terrorist operation as a whole was controlled and organised in a manner which respected the requirements of Article 2 and whether the information and instructions given to the soldiers which, in effect, rendered inevitable the use of lethal force, took adequately into consideration the right to life of the three suspects.

(3) Control and organisation of the operation

202. The Court first observes that, as appears from the operational order of the Commissioner, it had been the intention of the authorities to arrest the suspects at an appropriate stage. Indeed, evidence was given at the inquest that arrest procedures had been practised by the soldiers before 6 March and that efforts had been made to find a suitable place in Gibraltar to detain the suspects after their arrest (see paragraphs 18 and 55 above).

203. It may be questioned why the three suspects were not arrested at the border immediately on their arrival in Gibraltar and why, as emerged from the evidence given by Inspector Ullger, the decision was taken not to prevent them from entering Gibraltar if they were believed to be on a bombing mission. Having had advance warning of the terrorists' inten-

199. Všetci štyria vojaci pripustili, že strieľali, aby zabili. Považovali za nevyhnutné pokračovať v streľbe na podozrivých, kým sa nestali fyzicky neschopnými odpáliť zariadenie (pozri odseky 61, 63, 80 a 120). Podľa výpovede patológov Farrellová bola zasiahnutá ôsmimi strelami, McCann piatimi a Savage šestnástimi (pozri odseky 108–110).

200. Súd akceptuje, že vojaci úprimne verili, vzhľadom na informácie, ktoré im boli poskytnuté, ako je uvedené vyššie, že bolo nevyhnutné zastrieľiť podozrivých, aby im zabránili odpáliť bombu a spôsobiť vážne straty na životoch (pozri odsek 195). Konanie, ku ktorému pristúpili v súlade s nadriadenými rozkazmi, takto považovali za absolútne nevyhnutné, aby ochránili nevinné životy.

Podľa názoru Súdu použitie sily agentmi štátu v súlade s jedným z cieľov vypočítaných v odseku 2 článku 2 Dohovoru možno podľa tohto ustanovenia ospravedlniť, ak je založené na úprimnej viere, ktorá sa z rozumných dôvodov považuje za existujúcu v danom čase, ale ktorá sa potom ukáže chybná. Iné rozhodnutie by na štát a jeho personál vykonávajúci zákony uložilo pri výkone ich povinností nereálnu ťarchu, azda na škodu ich životov a životov iných.

Z toho vyplýva, majú na zreteli dilemu konfrontujúcu orgány, že za daných okolností prípadu konanie vojakov ako také nevedie k porušeniu tohto ustanovenia.

201. Vzniká však otázka, či protiteroristická operácia ako celok bola kontrolovaná a organizovaná spôsobom, ktorý rešpektuje požiadavky článku 2 a či informácie a pokyny dané vojakom, ktoré v konečnom dôsledku urobili nevyhnutým použitie smrtiacej sily, brali primerane do úvahy právo na život troch podozrivých.

(3) Kontrola a organizácia operácie

202. Súd najskôr zisťuje, ako vyplýva z operačného príkazu komisára, že úmyslom orgánov bolo zatknúť podozrivých vo vhodnom štádiu. Na súdnom vyšetrovaní boli naozaj predložené dôkazy, že vojaci trénovali zatýkacie postupy pred 6. marcom a že bolo vyvinuté úsilie nájsť vhodné miesto v Gibraltári na väzbu podozrivých po ich zatknutí (pozri odseky 18 a 55).

203. Možno položiť otázku, prečo neboli traja podozriví zatknutí na hranici okamžite po ich príchode do Gibraltáru a prečo, ako vyplynulo z výpovede inšpektora Ullgera, nebolo prijaté rozhodnutie zabrániť im vstúpiť do Gibraltáru, ak sa o nich verilo, že majú bombovú misiu. Keďže boli vopred upozornení na úmysly teroristov, bolo by určite možné, aby or-

tions it would certainly have been possible for the authorities to have mounted an arrest operation. Although surprised at the early arrival of the three suspects, they had a surveillance team at the border and an arrest group nearby (see paragraph 34 above). In addition, the Security Services and the Spanish authorities had photographs of the three suspects, knew their names as well as their aliases and would have known what passports to look for (see paragraph 33 above).

204. On this issue, the Government submitted that at that moment there might not have been sufficient evidence to warrant the detention and trial of the suspects...

205. The Court confines itself to observing in this respect that the danger to the population of Gibraltar — which is at the heart of the Government's submissions in this case — in not preventing their entry must be considered to outweigh the possible consequences of having insufficient evidence to warrant their detention and trial. In its view, either the authorities knew that there was no bomb in the car — which the Court has already discounted (see paragraph 181 above) — or there was a serious miscalculation by those responsible for controlling the operation...

The decision not to stop the three terrorists from entering Gibraltar is thus a relevant factor to take into account under this head.

206. The Court notes that at the briefing on 5 March attended by Soldiers A, B, C, and D it was considered likely that the attack would be by way of a large car bomb. A number of key assessments were made. In particular, it was thought that the terrorists would not use a blocking car; that the bomb would be detonated by a radio-control device; that the detonation could be effected by the pressing of a button; that it was likely that the suspects would detonate the bomb if challenged; that they would be armed and would be likely to use their arms if confronted (see paragraphs 23-31 above).

207. In the event, all of these crucial assumptions, apart from the terrorists' intentions to carry out an attack, turned out to be erroneous. Nevertheless, as has been demonstrated by the Government, on the basis of their experience in dealing with the IRA, they were all possible hypotheses in a situation where the true facts were unknown and where the authorities operated on the basis of limited intelligence information.

208. In fact, insufficient allowances appear to have been made for other assumptions. For example, since the bombing was not expected until 8 March when the changing of the guard ceremony was to take place, there was equally the possibility that the three terrorists were on a reconnaissance mission. While this was a factor which was briefly considered, it does not appear to have been regarded as a serious possibility (see paragraph 45 above).

gány pripravili zatýkaciu operáciu. Hoci orgány prekvapil skorý príchod troch podozrivých, mali na hraniciach sledovací tím a v blízkosti zatýkaciu skupinu (pozri odsek 34). Okrem toho bezpečnostné služby a španielske orgány mali fotografie troch podozrivých, vedeli ich mená, ako aj prezývky a vedeli by aj to, aké pasy majú hľadať (pozri odsek 33).

204. V tejto veci vláda uviedla, že v danom okamihu by nemusel byť dostatok dôkazov oprávňujúcich väzbu a súdny proces podozrivých...

205. Súd sa v tejto súvislosti obmedzil na poznámku, že ohrozenie obyvateľov Gibraltáru — čo je podstatou návrhov vlády v tomto prípade — pri nezabránení vstupu podozrivých treba považovať za prevažujúce nad možnými dôsledkami nedostatočných dôkazov oprávňujúcich ich väzbu a súdny proces. Podľa názoru Súdu orgány buď vedeli, že v aute nie je bomba, čo už Súd vylúčil (pozri odsek 181), alebo došlo k vážnemu prepočítaniu sa zodpovedných za kontrolu operácie...

Rozhodnutie nezabrániť trom teroristom vstúpiť do Gibraltáru je teda relevantným faktorom, ktorý v tejto časti treba brať do úvahy.

206. Súd pripomína, že na inštrukcii 5. marca, na ktorej sa zúčastnili vojaci A, B, C a D, sa považovalo za pravdepodobné, že útok sa uskutoční veľkou bombou v aute. Prijal sa celý rad kľúčových zhodnotení. Počítalo sa najmä s tým, že teroristi nepoužijú blokujúce auto; že bomba bude odpálená zariadením na diaľkové ovládanie; že k odpáleniu by mohlo dôjsť stlačením tlačidla; že bolo pravdepodobné, že podozriví odpália bombu, ak budú konfrontovaní; že budú ozbrojení a pravdepodobne použijú zbrane, ak budú konfrontovaní (pozri odseky 23-31).

207. V tomto prípade sa všetky tieto podstatné predpoklady s výnimkou úmyslu teroristov uskutočniť útok ukázali ako mylné. Ako však vláda preukázala, na základe jej skúseností s IRA, za situácie, keď boli pravdivé skutočnosti neznáme a keď orgány konali na základe obmedzených spravodajských informácií, všetky hypotézy boli možné.

208. V skutočnosti sa na ďalšie predpoklady nebral dostatočný zreteľ. Napríklad keďže výbuch bomby sa neočakával do 8. marca, keď malo dôjsť k ceremónii výmeny stráží, rovnako existovala možnosť, že traja teroristi boli na prieskumnej akcii. Hoci išlo o skutočnosť, ktorá sa krátko posudzovala, nepovažovala sa za vážnu možnosť (pozri odsek 45).

In addition, at the briefings or after the suspects had been spotted, it might have been thought unlikely that they would have been prepared to explode the bomb, thereby killing many civilians, as Mr McCann and Ms Farrell strolled towards the border area since this would have increased the risk of detection and capture (see paragraph 57 above). It might also have been thought improbable that at that point they would have set up the transmitter in anticipation to enable them to detonate the supposed bomb immediately if confronted (see paragraph 115 above)...

209. It is further disquieting in this context that the assessment made by Soldier G, after a cursory external examination of the car, that there was a "suspect car bomb" was conveyed to the soldiers, according to their own testimony, as a definite identification that there was such a bomb (see paragraphs 48, and 51–52 above). It is recalled that while Soldier G had experience in car bombs, it transpired that he was not an expert in radio communications or explosives; and that his assessment that there was a suspect car bomb, based on his observation that the car aerial was out of place, was more in the nature of a report that a bomb could not be ruled out (see paragraph 53 above).

210. In the absence of sufficient allowances being made for alternative possibilities, and the definite reporting of the existence of a car bomb which, according to the assessments that had been made, could be detonated at the press of a button, a series of working hypotheses were conveyed to Soldiers A, B, C and D as certainties, thereby making the use of lethal force almost unavoidable.

211. However, the failure to make provision for a margin of error must also be considered in combination with the training of the soldiers to continue shooting once they opened fire until the suspect was dead. As noted by the Coroner in his summing-up to the jury at the inquest, all four soldiers shot to kill the suspects (see paragraphs 61, 63, 80 and 120 above). Soldier E testified that it had been discussed with the soldiers that there was an increased chance that they would have to shoot to kill since there would be less time where there was a "button" device (see paragraph 26 above). Against this background, the authorities were bound by their obligation to respect the right to life of the suspects to exercise the greatest of care in evaluating the information at their disposal before transmitting it to soldiers whose use of firearms automatically involved shooting to kill.

212. Although detailed investigation at the inquest into the training received by the soldiers was prevented by the public interest... it is not clear whether they had been trained or instructed to assess whether the use of firearms to wound their targets may have been warranted by the specific circumstances that confronted them at the moment of arrest.

Their reflex action in this vital respect lacks the degree of caution in the use of firearms to be expected from law enforcement personnel in a democratic society, even when dealing with dangerous terrorist suspects,

Okrem toho na inštruktážach alebo po tom, čo spozorovali podozrivých, sa mohlo posúdiť ako nepravdepodobné, že podozriví boli pripravení odpáliť bombu, a tak zabiť veľa civilistov, keďže McCann a Farrellová išli smerom k hraničnej oblasti, čo by zvyšovalo riziko odhalenia a zatknutia (pozri odsek 57). Rovnako sa mohlo posúdiť ako nepravdepodobné, že v tom okamihu by dopredu nastavili vysielac, aby boli schopní odpáliť predpokladanú bombu hneď, ako budú konfrontovaní (pozri odsek 115)...

209. V tejto súvislosti je ďalej znepokojujúce, že zhodnotenie urobené vojakom G po zbežnom vonkajšom preskúmaní auta, že išlo o „podozrivé auto s bombou“, bolo vojakom podľa ich vlastných výpovedí oznámené ako konečná identifikácia, že existovala taká bomba (pozri odseky 48 a 51–52). Pripomína sa, že vojak G síce mal skúsenosti s bombami v autách, no vyšlo najavo, že nie je odborníkom na rádiovú komunikáciu ani na výbušniny; a že jeho zhodnotenie, že išlo o podozrivé auto s bombou, založené na jeho poznatku, že automobilová anténa nebola na mieste, bolo v podstate skôr správou, že bombu nemožno vylúčiť (pozri odsek 53).

210. Keďže sa na alternatívne možnosti a definitívne nahlásenie existencie automobilovej bomby, ktorá mohla byť podľa vykonaného zhodnotenia odpálená stlačením tlačidla, dostatočne neprihliadalo, rad pracovných hypotéz bol oznámený vojakom A, B, C a D ako istoty, čím sa použitie smrteľnej sily stalo takmer nevyhnutným.

211. Neschopnosť vytvoriť podmienky pre krajnosť omylu sa však musí posudzovať aj v kombinácii s tréningom vojakov pokračovať v streľbe, ktorú už začali, kým podozrivý nie je mŕtvy. Ako uviedol koroner vo svojej záverečnej reči pred porotou na súdnom vyšetrovaní, všetci štyria vojaci strieľali, aby zabili podozrivých (pozri odseky 61, 63, 80 a 120). Vojak E svedčil, že s vojakmi sa diskutovalo o tom, že narastá možnosť, že budú musieť strieľať, aby zabili, keďže bude menej času, keď ide o „tlačidlové“ zariadenie (pozri odsek 26). Za týchto okolností boli orgány viazané povinnosťou rešpektovať právo na život podozrivých a postupovať s najväčšou opatrnosťou pri hodnotení informácií, ktoré mali k dispozícii, skôr ako ich postúpili vojakom, ktorých použitie zbraní automaticky zahŕňalo zastrelenie.

212. Hoci podrobnejšie preskúmanie výcviku vojakov počas súdneho vyšetrovania bolo znemožnené verejným záujmom... nie je zrejmé, či boli tréňovaní alebo poučení zhodnotiť, či použitie zbraní s úmyslom zraniť cieľ možno povoliť na základe osobitných okolností, ktoré vznikli v okamihu zatýkania.

Ich reflexnému konaniu v tejto dôležitej súvislosti chýba stupeň opatrnosti pri používaní zbraní, ktorá sa očakáva od personálu vykonávajúceho zákony v demokratickej spoločnosti, a to dokonca aj keď ide o nebezpeč-

and stands in marked contrast to the standard of care reflected in the instructions in the use of firearms by the police which had been drawn to their attention and which emphasised the legal responsibilities of the individual officer in the light of conditions prevailing at the moment of engagement (see paragraphs 136 and 137 above).

This failure by the authorities also suggests a lack of appropriate care in the control and organisation of the arrest operation.

213. In sum, having regard to the decision not to prevent the suspects from travelling into Gibraltar, to the failure of the authorities to make sufficient allowances for the possibility that their intelligence assessments might, in some respects at least, be erroneous and to the automatic recourse to lethal force when the soldiers opened fire, the Court is not persuaded that the killing of the three terrorists constituted the use of force which was no more than absolutely necessary in defence of persons from unlawful violence within the meaning of Article 2 para. 2 (a) of the Convention.

214. Accordingly, the Court finds that there has been a breach of Article 2 of the Convention.

II. APPLICATION OF ARTICLE 50 OF THE CONVENTION

215. Article 50 of the Convention provides as follows:

“If the Court finds that a decision or a measure taken by a legal authority or any other authority of a High Contracting Party is completely or partially in conflict with the obligations arising from the Convention, and if the internal law of the said Party allows only partial reparation to be made for the consequences of this decision or measure, the decision of the Court shall, if necessary, afford just satisfaction to the injured party.”

...

219. ...having regard to the fact that the three terrorist suspects who were killed had been intending to plant a bomb in Gibraltar, the Court does not consider it appropriate to make an award under this head. It therefore dismisses the applicants' claim for damages.

...

ných podozrivých teroristov, a stavia ho do značného kontrastu s pravidlom opatrnosti preneseného do pokynov na použitie zbraní políciou, na ktoré boli upozornení a ktoré zdôrazňovali právnu zodpovednosť jednotlivého dôstojníka vo svetle podmienok prevládajúcich v okamihu zásahu (pozri odseky 136 a 137).

Táto neschopnosť orgánov rovnako naznačuje nedostatok primeranej starostlivosti pri kontrole a organizácii zatýkacej operácie.

213. Celkovo povedané, majúci na zreteli rozhodnutie nezabrániť podozrivým pricestovať do Gibraltáru, neschopnosť orgánov dostatočne prihliadať na možnosť, že ich spravodajské zhodnotenia môžu byť prinajmenšom v niektorých súvislostiach mylné, ako aj automatické použitie smrtiacej sily, keď vojaci začali strieľať, Súd nie je presvedčený, že zabitie troch teroristov predstavuje použitie sily, ktorá nebola väčšia než absolútne nevyhnutná na obranu osôb pred nezákonným násilím v zmysle článku 2 ods. 2 písm. a) Dohovoru.

214. Z toho vyplýva, že Súd zisťuje, že sa porušil článok 2 Dohovoru.

II. APLIKÁCIA ČLÁNKU 50 DOHOVORU

215. Článok 50 Dohovoru stanovuje:

„Ak Súd zistí, že rozhodnutie alebo opatrenie súdneho alebo každého iného orgánu Vysokej zmluvnej strany je úplne alebo čiastočne v rozpore so záväzkami vyplývajúcimi z tohto Dohovoru, a ak vnútroštátne právo tejto strany umožňuje len čiastočné odstránenie dôsledkov takeého rozhodnutia alebo opatrenia, rozhodnutie Súdu prizná v prípade potreby poškodenej strane spravodlivé zadosťučinenie.“

...

219. ...majúci na zreteli skutočnosť, že traja podozriví teroristi, ktorí boli zabití, mienili v Gibraltári umiestniť bombu, Súd nepovažuje za vhodné prisúdiť rozhodnutie... (t. j. o spravodlivom zadosťučinení). Súd preto zamieta návrh sťažovateľov na náhradu škôd.

...

FOR THESE REASONS, THE COURT

1. *Holds* by ten votes to nine that there has been a violation of Article 2 of the Convention;
...
3. *Dismisses* unanimously the applicants' claim for damages;
...

Herbert PETZOLD
Registrar

Rolv RYSSDAL
President

Z TÝCHTO DÔVODOV SÚD

1. *Rozhodol* desiatimi hlasmi k deviatim, že bol porušený článok 2 Dohovoru;
...
3. *Zamieta* jednohlasne návrhy sťažovateľov na náhradu škôd;
...

Herbert PETZOLD
registrátor

Rolv RYSSDAL
prezident